

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

De vino tritico vel oleo legato

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

De vino tri. z ole. legato. Rubrica.

I cui. vinum. s. i. j. Ad. l. si do mu. in prin. z ibi de. de leg. i. i. c. in actu iter vi uos i. l. si qd argētū. post pñ. z ibi bal. i. j. col. C. d. dona.

Uscer tu. dicā latius. Et de mate ria h. l. vid plene p bar. i. l. inter. sti. s. sacra. de ver. ob.

Aliqua qūitate. Ista distinctione sequitur ang. in. l. si seru pluriū. s. h. d. le. i. l. bal. ibi transeat cū dy. z pau. de ca. remit tit se ad di. stinc. istam. Vidaz q sitreno uabile Hoc sequitur etiā bal. i. ru brica. d. ver. fig.

Rūdeo hec dilatio fuit adiecta tm fauore filij. C. Alti mo no. istam. l. p legatis que filiabus fuit vt nubant: qz nō pñt petere fructus medio tpe perceptos.

Aritus. C. Op. glo. de. l. nomē. s. i. s. de. le. iij. Dicit glo. z bñ. sol. vt ibi. Alterius op. de. l. si ita. de au. z ar. le. So. h testator est vsus verbo futuri tps: nec appositū aliqd p qd tps significet presens. dixit eniz laces quas elegerit. nō dixit lances meas. sed certe forte cōtrarium est d. l. nomē. s. i. s. de. le. iij. sed ibi videbitis. tene menti.

De vino tritico z oleo legato. Rubrica.

Continuatio rubrice per se patet.

Ino. C. Op. de. l. iij. in prin. j. eo. So lu. vt ibi. Scdo oppo. z videt q vsus testatoris non inspiciatur. vt. l. cū cer tum. j. eo. So. vt ibi statim dicam.

Am alii. C. Generi p spm derogaf h. d. C. Op. de. l. nā qd. s. fi. j. de pecu. le. So. ibi alia verba restrictiua fuerūt qz h. De materia huius pncipij videbitis in. l. que situm. s. pe. j. ti. i.

Si centum. C. Mo. hic qz pōt agere ex te namēto z ad exhibēdum.

Quero qd sit effectus actōis ex testō: z actionis ad exhibendū dic qz est effectus actōis ex testō put qd pre cise cogat ad pariedum deuastari: vt. l. fideicomissa. s. fi. s. de leg. iij. sed effectus actionis ad exhibendū est: qz est arbitraria vt feratur due snie. vna sup exhibitioe alia sup interesse si nō exhibeat: vt. l. si cū exceptioe. s. qd me. ca. z in. l. i. actōibus. s. de in litē iurā. qd not. in. s. in arbitrarijs. insti. de act.

Ex. l. sequenti.

Si legat vinuz debz de eo qz est in patrimonio alias debet emi.

I cui uinum. C. Op. s. e. l. i. So. ibi loquit qū vinuz erat in patrimonio defuncti. sed hic nō erat sed emebatur. ideo nō pōt colligi ex volūate defuncti qz illud detur. Ex p dicitis no. qz qū relingitur vinum debz dari de eo qd est in pñmonio. als debet emi: vt hic. simi le in. l. ticia. s. i. j. de au. z ar. le.

Si uinum. C. Aino legato nō cedunt va sa magna nec parua in qbus vi nū portat de loco ad locū: sed vasa pua i qbus vinū cō seruat: z cū vino vedūtur cedūt. h. d. Et ad euidentiā scias qz qdam vasa sunt apta ad vina cōferuāda: vt ve getes magne. qdam sunt apte ad portādū nō ad pfer uādū: z cū vino vedūt: z sic fit i portub' maris. C. Op. j. e. l. vinū. So. intellige istā fm illā: qz intellige de vasis qz p̄sueuerūt vedē cū vino ex cōsuetudine regionis.

Ex. l. sequenti.

An p̄suetudo testatoris inspiciat. z an quātitate le gata heres debeat mediocre prestare.

Am certum. C. Quātitate lega ra simpli electō ē be redis qle soluat: nec p̄suetudo testatoris inspiciat h. d. ista lex de cuius materia dicā latius: z melius qz sit dictū p aliquē. duo habetis hic. primo qz p̄suetudo testatoris nō inspiciat. scdo qz ē in arbitrio heredis qd sol uat. C. Op. ad p̄mū z videt qz p̄suetudo testatoris in spiciat: vt. l. minimis. s. de le. iij. z. l. si seruus pluriū. s. fi. s. de le. i. So. ibi in minimis pp magnā eoz varieta tē qz est in forma materia: z in pondere inspiciamus p̄sue tudinē defuncti: z regionis vt ibi. secus in alijs quanti tatibus legatis: vt hic in glo. z bñ. C. Itē opp. de. l. cuz alimēta. j. de ali. z ab. le. vbi inspiciat p̄suetudo patrisfa. qd dicemus. Hic in glo. daf vna so. p̄suetudo vtendi nō inspiciat: vt hic. sed p̄suetudo loquēdi sic vt ibi. hec sol. est p̄ dictā. l. cū alimēta. z p̄. l. ex vsu. j. e. Quare Dy. dic

i. l. cū alimēta: erat icerta q̄ritat. h. nō erat icerta q̄ritat. C. Lōtra istā so. op. j. e. l. ex vsu. So. Dy. ibi erat icertū gen' rei legat e: z ē q̄ritas. hic nō q̄ritas tm. Ista dicta nullū sapore h. it. C. Aduertatis q̄qz testator: legādo facit tm mētio nē de substantia nō de qualitate: z tūc si dubiū emanat circa substantiā p̄sumet ex vsu defuncti vtēdi z loquēdi. nā nō facio d̄ram inter vsū loquēdi z vtēdi: vt. l. i. s. e. legauit eni vinū: z dubitat qd sit vinū z videt qz acētū sit vinū: z sic d̄ substantia: z ideo recur rit ad vsū defuncti. Si nō dubitat nō de substantia quā noiauit: sed de aliqua q̄ritate: z tūc qdam est qualitas intrinseca rei: vt bonitas dulcedo aspitās z sitia: z i istis nō inspiciamus defuncti p̄suetudinē: qz ab ipsa rei natu ra inest nō ex defuncti p̄suetudine. casus est hic. qdam est q̄ritas extrinseca que a rei natura nō inest: vtputa q̄ litas alimēto: um: z in ista inspiciamus cōsuetudinē de functi: vt. l. cū alimēta. j. de ali. z ci. le. z. l. si dñs stichuz. s. pe. j. de pec. le. z. l. si cui annuū in pñ. s. de an. le. Ex p̄ dicta vera qū testator: nullā q̄ritatem exp̄ssit. sed si testator exp̄ssisset q̄ritatem: tūc si qd dubiū emanat cir ca illā qualitatē exp̄ssam recurrimus ad vsuz testatoris vt. l. si qs vinū. s. fi. z. l. seq. z hoc vult dicere iuriscōsul tus hic dū dicit non adiecta q̄ritate: qz tunc esset secus. Pone qz testator relinqt centū libras olei dulcis intel ligit de oleo qz appellatiōe dulcis testator: hz: z si lega uit centū libras olei ad cōburēdū intelligit de oleo qd testator: hz ad p̄burēdū: vt. l. si quis vinū. s. fi. z. l. se. j. e. C. Alti mo ad si. op. s. de le. i. l. legato generaliter. vbi dicit dari mediocre. So. gl. dicit qdam hoc verū dum tū det mediocre. hec so. est p̄tra casuz. l. fideiussor. s. man. z. l. minimis. s. de le. iij. ideo glo. remittit ad no. i. l. legato. s. de le. i. z insti. de leg. s. si generaliter. Sed hic loquit qū in tali genere legato nullū est reperire ita viliūmū qz nō sit alicuius vtilitatis: sed si esset legatuz tale genus i quo reperiret aliqd qz nō ēt alicuius vtili tatis: vt in hoie vel aialibus: tūc d̄ dari mediocre. ita i telligit Dy. in. c. in obscuris. extra de reg. iur. li. vi. z est glo. no. z mēti tenēda in. l. legato. in prin. magne gl. s. de le. i. C. Itē op. qz nō sit electio heredis sed legatarij vt. s. n. i. l. ij. Rūdeo qe qd glo. dicat. dic fm Dy. hic lo quit in q̄ritatibus legatis. ibi in alijs generibus: vt ipe no. in. d. l. legato generaliter. z in. d. c. in obscuris.

Am certus. C. Tantuz est dicere qd natū esset. q̄ritū di cere qd natū erit. h. d. qd tene mēti. C. Op. de. l. ex eo. j. e. so. ibi erat relictū annuū. hic nō. d̄ materia huius. l. plene dixi in. l. inter stipulātem. s. sacra. de ver bo. ob. Ly. in. l. si qs argētum. C. de dona.

Am uinum. C. Aides hic si testa tor legat vinū simpli citer qz valet. Lōtra de. l. cū post. s. gener. ff. de iur do. vbi legatū idetermiatū nō vj. So. vt dicā. j. l. p̄. Ex. l. sequenti.

Legato frumēto vxori intelligit de eo qz est i domo tpe mortis: z an appellatiōe. frumēti veniāt legumina.

Vidam beredes. C. Aides hic qz ver bū indefinitū refert ad oia. C. Op. qz nō valet legatū ita factū: vt. j. de ver. ob. l. tritici. So. aliud i sti pulatione cōcepta hoc modo. aliud in legato. C. Lon tra istā so. op. de. l. cū post. s. gener. de iure do. So. hic loquitur qū legat aliqd p̄tēs ad alimenta. vñ fauore alimēto: z inter p̄ramur oia videri legata: vt sic indefini ta eq̄pollent vñ. secus in his que ad alimēta p̄ncipalit nō p̄tēt: vt ibi. facit. l. si cui annuū: z qd ibi dixi. s. de annu. le. C. Alti no. h. casū qz si testator legat frumē tū vxori intelligit de eo qd est tpe mortis cū frumentū sit renouabile: qz p̄sumit z corruptionē recipit: vt. l. q̄ situm. circa pñ. de fun. instru. dixi plenius. j. de au. z ar. le. l. si ita. z ibi h. ac. l. nō allegauit. C. Quero vtrum legu mina p̄tincant appellatiōe frumēti. Ex. videt qz nō

In l. iij. §. siue aut. j. de penu. le. z l. frugē de ver. sig.

I damnatus sit.

Mo. h. casuz i quo heres n̄ pot vnu legatū effūdere p corbes. C. Op. s. de pi. z como. rei. v. l. i. §. i. So. aliud in rebus veditis aliud in rebus legatis. rō qz qñ vndo tibi vinū videor cōuenire vt portes: q̄ cōuētio nō est in legatario: quam glo. tene mēti. Videte h̄ ista cōuētio nō fit cū legatario vt portet. Lerte nec etiā vt heres portet legatario. vñ remanet in dispōne iuris cōis: vt legatari⁹ sibi portet: vt hic.

I quis uinum.

Dis liquor ex vinea pcedēs ē vñ. secus si aliūde. nisi p̄suetudo vtētium aliter se habeat. h. d. cū. l. ex vsu. z l. nō aliter.

X eo.

C. Op. de. l. cum certus. s. eo. So. vt ibi: z plene dixi. j. de ver. ob. l. in ter stipulantem. §. sacram.

Ino.

De hac. l. vidistis. s. e. l. si cui.

Inum.

Danc. l. vidistis. s. e. l. cuz vinum.

Ex §. sequenti.

Appellatione vasoz q̄ vasa veniant: z an legato vino veniant vasa.

Illud. Vide glo. q̄ incipit iōqz est cū eis: q̄a ponit intellectū huius. §. ego puro q̄ in nostris eloquijs fm tpa hodierna seu moderna vasoz appellatione p̄ineant oīa vasa apta ad portādū: vt. l. z si nō sint. §. ij. j. de au. z arg. le. ideo veniūt dolia q̄ tūcūqz magna. Nō ob. bec. l. q: p̄suetudo loquēdi: tūc repugnabit. iō p̄sule q̄ de hoc facias positiones q̄ sic se h̄z cōis vsus loquēdi. an at qñ legat vinū simp̄r nō dicēdo aliqd de vasis: an p̄tineatur vasa. dic vt. l. si cui. §. si. s. eo.

Ex l. sequenti.

Legato vini in vrnalibus vel amphoris qd veniat.

Uinum.

Ista ē bona. l. i. sui p̄n. d. d. hic q̄ legauit vinū oē in vrnalib⁹: z venit vinū qd est in amphoris. Cōtra de. l. si seru⁹. §. cuiusqz. s. de le. i. z l. sed z si certis. s. e. z l. i. §. pe. s. de dote ple. vbi si lego aliqd qd est in aliquo loco: z nō repiat qd nō valet legatū. q̄si legatū corpus qd nō est in rerū natura. h̄ vero d̄ p̄riū. So. dicit glo. valde nō. q̄ lōga d̄ria est qñ dico lego vinū in vrnalibus: an dico lego uinum quod est in vrnalibus. nam isto secundo casu loquūtur cōtraria. nā video: legare corpus qd nō est in rerū natura: z nō valet legatū si nō repiat: z qdā in p̄n. gl. h̄it q̄ ē in amphoris z male: qz nō d̄z eē qd est: vt p̄z in soluto: z p̄ri. C. s. q̄ro qñ lego vinū in vrnalib⁹ oē vel i amphoris oē: z nil repit i amphoris vel i vrnalib⁹ q̄s erit effectus h̄ legatū. Rū. si repit vinū i amphoris vñ in vrnalib⁹: vt testator dixit effectus est vt amphore cum vino veniant: z hoc sentit gl. in princ. vt patz ex legibus allegatis in eo. Sz si n̄ repit in amphoris vt dixit testator: tūc effectus ē: ut heres mittat vinū i āphoriz: ita q̄ legatū aliqd opes: vt l. si qñ. s. de le. i. z l. generaliter. in p̄n. s. de vsufu. le. z hoc approbat cōsuetudo: qz si emi vinū a te in vegete tua intelligit q̄ debes ponere in vegete mea. Vel aliter dic q̄ qñ testator legat vinū in amphoris vñ in vrnalib⁹ z nō repit: intelligit q̄ heres debeat dare vinū z vrnalia z amphoras: z hoc videt esse de mente glo.

Cui dulcia.

Adiectiua indefinita generaliter neutraliter posita referunt ad oēs res ad q̄s p̄nt adaptari rōne adiūcti cui⁹ significatio restringit. h. d. z est male dict⁹. §. Dicat h̄ q̄ enumeratio sp̄ci hic posita restringit significationes generis. Cōtra de. l. quesitū. §. pe. j. ti. i. Glo. nō soluit. D̄. et de reg. iur. li. vi. c. generi dicit qd hoc est pp natura istius copule. z que q̄litate p̄cedentis legatū in se

quē legatū vñ repetere arg. j. ti. i. l. seie. §. gaio. nescio qd hoc sit dictū. z qd sit verū dictū D̄. vñ sentire gl. h̄. Videte d̄ni. ista so. D̄. nō placet mihi. nō enī soluit r̄ rium de. d. l. q̄situm. §. pe. j. ti. i. Si enī hic est dicitio z ibi ē dicitio cū q̄ magis p̄iugit: z repetitōez iducit: vt. j. de p̄di. z de. l. iur. Pau. z ibi dixi. Nō ob. l. seie. §. gaio. qz r̄nde vt ibi videbitis. Qualiter ergo soluem⁹. Dico sic. l. nostra loq̄ qñ gen⁹ p̄feri p̄ aliqd adiectiū neutraliter positū: tūc qz tale adiectiū regit substantiūm d̄z intelligi de substantiūo q̄litate eius quā testator exp̄s ferat in alia pte ipsius testi illi p̄iucta: vt p̄z h̄. Si igit ex prima⁹ genus p̄ noīa substantiua sili modo: tūc enumeratio sp̄ez nō restringit significationē generis fm distictionē quā videbitis in. l. quesitū. §. pe. j. ti. i. C. Quo circa istū. §. d̄f hic q̄ oīa dulcia veniunt cā portionis parata: an veniat aliud vinū q̄ genus a testatore exp̄sum. R̄nde nō nullū aliud vinū venit nisi illud singulariter qd a testatore est exp̄sum: vt. l. heres meus. §. i. s. de le. iij. z l. cū delationis. §. cui fundus. j. ti. i. qd ergo hic dicit q̄ veniūt oīa dulcia cā potōis parata. intellige ex cepto vino: qz nō venit nisi vinū qd est noiatur: z bec s̄t utilia pp statuta q̄ post sp̄ales clausulas ponūt ḡnales an ille clausule ḡnales intelligant de eodē genere cum sp̄alibus dicā in. l. b̄ quesitum. §. pe. j. ti. i.

De fundo instructo z instrō legato. Rica.

Iue cum instrumento.

C. Op. de. l. si cui. j. e. So. sunt duo legata. h̄z in p̄mo cāu unū ē p̄ncipale aliō accessoriū. in scdo uterqz ē p̄ncipale: ut ibi videbitis: z an sit uerum videbitis. j. p̄oxi. §.

Fundo.

Aides ergo q̄ instrū nō uēdicat gere hic q̄ fundus fuit uolūtarie alienatus: z sic est reuocātū legatū fundi. iō nō pōt stare legatū instrū cuz d̄it fundus cū instrō: qz instrū est accessoriū. secus si d̄it fundum z instrū uel fundū instructū: ut videbitis in. l. si cui. j. eo.

Ex l. sequenti.

Legata ppriate nō vñ instrū esse legatus. secus si legatus sit vsufructus.

Um pater.

Dotes.

Iste h̄. h̄z duplicē lec. vnā af firmatiua. aliā negatiua: z ista negatiua est magis notabilis. iō fm eā pono casuz. Ex qua h̄es q̄ legata ppriate instrū nō vñ eē legatū C. Op. s̄ istū tex. de. l. sed z ades. §. illud. s. loca. Sol. aliud in fundo locato: qz tūc venit instrū. aliud in fundo cōcesso inter viuos vel legato: ut hic. z. s. de ac. ēpr. l. fundus. h̄z gl. videat dicere p̄trariū in. l. ij. C. de h̄. si. Sed pōt illa intelligi q̄ habeat aliū intellectū. als male diceret. C. Op. de. l. locū. §. ppriarius. s. de vsufr. So. aliud qñ legat vsufruct⁹: qz cedūt instrū. aliud qñ legatur pprietas: vt hic. z q̄ sit rō gl. no. ibi multū late z intellige qz cedūt instrū: ut habeat vsufructū instrū vt. l. itē si fundi. §. si nuda. s. d̄ vsufr. q̄ tene mēti: qz s̄t quotidiana. C. Altio gl. op. ad h̄ac. l. de. l. seie. §. tyrāne. sed ibi apparet so. qz ibi p̄ratū erat ps fūdi. Alia l̄ra ē affirmatiua: z ista est clara: ut p̄z in glo.

Undum.

Talia sunt subiecta q̄lia p̄dicata d̄mōstrāt z eō. hoc dicit. Vel aliter in substōne cū qualitate illa res uenit tanq̄ primitus fuit relicta. h. d. C. Ad h̄. h̄z me dij t̄pis op. glo. j. ad treb. l. in fideicomisso. ubi fructus mediū t̄pis nō ueniūt in restōne. Glo. so. pluribus modis: sed tene mēti unā de duabus. nā hic legatū instrū est legatū uniuersale sub quodā noīe collectiūo. sicut grex z peculiū unde recipit augmētuz. uel dic q̄ ista ta

a I dam
o natus.
sit di
spostioe iu
ris cōis vid
no. p bar. in
. l. i. j. de ali.
lega. z oino
bar. in. l. itez
illa in fi. p̄n.
d̄ p̄si. pecu.
b Cū vi
q nuū. §.
cui t̄ul
cia. dicā i. l.
Ad nō. ma
time p̄ doc.
in. c. sedes. d̄
rescrip.
C De fūdo
instructo z i
strumēto le
gato. Rica.
c Cū pa
c ter aliū
intelle
ctū. vide i. l.
ij. C. de v̄b.
fig. p̄ glo. z
docto.